

ШЫН

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИҢ КОММУНИСТИГ ПАРТИЯЗЫНЫҢ ТЫВА ОБЛАСТЬ БОЛГАШ
КЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕТЕРИНИҢ, АЖЫЛЧЫ ЧОННАР ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ
ОБЛАСТЬ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХООРАЙ СОВЕТТЕРИНИҢ ОРГАНЫ

№ 25 (3737) | 1957 ч. февраль 3, воскресенье | Өртөө 20 коп.

Коллективтиг керээлери чарарынче улуг кичээнгеи салыр

Профессионал эвилелеринин Бүгү-эви-
лел Төп Чөүлелиниң президиуму 1957
жылда коллективтиг керээлери чарар
дугайында доктаалык түзүргөн. Ол дөргө
ажыл-агый-политика талазы-биле чутула
ажыл болур. Коллективтиг чар керээлери
ни чарып тургаш, профессионал болгаш
ажыл-агый организацияларын өскөн чыл-
дың ийи талазын хулаалаларын чы-
чаар күөстегининин бүгү тала-биле хы-
нап көөр ужурайт.

Коллективтиг керээлери чарарын
талазы-биле кампания партияның XX
съездининин болгаш СЭКП ТК-ның ле-
дери пленумунуң төөгүлүг шийтирилери-
ниң сорук кыргыны бистин чурттуг
ажылчы чоннарын доктаалык ийи-
планталазын болгаш идеяниң кү-
чүлүг көдүрүшкүнүнүң байдыгына бо-
луп өскөр.

Коллективтиг керээлери — ажылчы-
нарын доктаалык идеяниң күөстегинин
планын ооналгаларын бүгү чурттуг
өлүк-биле долур күөстегинче эвилел-
деринин, бүдүргүлери өскөп башкара-
рында оларны хаара тударын шыга-
тыгга чыгарып болур. СЭКП ТК-ның ле-
дери пленумунуң шийтирилери док-
лаа-биле коллективтиг керээлериң ужу-
дузун улам-ла улгаттырган.

Ийи талазын хулаалаларын ийи-
күнүң дугайына тодаргай чугаалап ту-
руп эвеш эвес чиктерин көргүзүп бо-
лур. Кызылдың тууру завод болгаш
мыш завод 1956 чылдың бүдүргүлө пла-
нын хуулаа бетинде күөстөп дөш соци-
алист чарыннын тылалыкы болган.
Бо ийи завод коллективтери чыл
планынын 2—3 ай бүрүңгээр күөстө-
пеш, планды азыр кам чүе күч рубль-
дик продукцияны берген. Чедикши-
нер ол коллективтер боттары чыгаар-
ла чедип келбеш, а ол болза коллектив-
тиг керээлери боттарыңарын түн-
дүлү болур. Күш-ажылдың камгала-
гы болгаш ажылчыларын ажил амыр-
ларын байдалы экижидерин талазы-
биле хей санын хулаалаларын үстү-
дө амын заводтарын администрация
жерлери боттадырган.

Мичалда-ла ийи талазын хулаалалар-
ның күөстөдөн чар болганда-ла мынчаар
тургустунмаан. Чыжаа, № 1 автотран-
спорт котормазы, «Гыла тууга» престиж,
чурт уездигинин область өргөлүнүн
чамык бүдүргүлери, областребовотун
АТК-ны болгаш Эвектиник шалта өргө-
лүнүн коллективтиг керээлери алган
хулаалаларын долур-биле күөстөдөн
өскөн чылдың түнелди көргүсөн. Кы-
зылдың септеге заводун администрация
чери күш-ажылдың камгалазын
болгаш техниканың ажил чорутуу
чуртун үрөп турар.

Септеге заводун шутууга чедип
ажыл ажылчыларын кыдымга хор-
лук бүдүргө чорутуулары-биле хол-
бошкан болуп турар. Мичалда-ла мын-
чаар кириер чар чок, ийи аажок сооп
болгаш ажылчылар сес шак иштинде
ажа ажылдар ужура таварып турар.
Ботчарлар болгаш септечилер тускай
көстөр-биле ханыттырмаан. Админист-
рация чери бо дугайында кемчел албай
турда мынча профессионал организаци-
яны оң-биле өскөп турар кайгалы-
кы. Кызылдың мебель фабрикасы (ди-
ректор эш Шарып), алы завод (ди-
ректор эш Сарык) өскөн чылды кол-
лективте керээлери күөстөдөн чы-
гыс-лаа катп хынааган болгаш керээлери
буу барымаалан чардыган. Ийи тала-
зын хулаалаларын күөстөдөн дөш
хүн бүрүнүн боттук контролун профес-
сиал организацияларын чорутпайн ту-
дарын бо шышаа эске-лаа фактылар
хей.

Коллективтиг керээлери чарары —
буу барымаалар болгаш таварлар чор-
тук-биле шышаа чыгарылыш херек
болур. «Чангыс аай керээлери» дээр беле-
нин хараар методту ажылгап болбас
ужурайт. Коллективтиг керээ бүдүргүн
кайы-бир бүдүргүлениң ажылчыны оона-
гай байдалын болгаш специфтиг чүд-
дери барымаалар чыгарып тургузар.
Керээ болуун хенчалык талазы-биле
улуг эвес болуп болгаш бүгү ажилчы-
нарга ылазыла тодаргай, билдинир болур
ужурайт. Ол чүе дөргө бүдүргүлени
улам ийи көдүрүп, чар техниканы
нестердериң, ажылчыларын күш-ажыл-
чыны байдалы, материал-культура-
ның негеден ханыттырып өскөдөрүн
илиг бээр ужурайт тодаргай хулаалалар-
ны көргөн турары өргөжөк чутула дөш
ол болур.

Бүдүргүлениң улуг-улуг чедикши-
не бо чылдың чедикши керээлери бир-ле
дугайында чарар деп турар. Күш-ажыл-
ды камгалазын, организацион-техниктиг
кемчелерин, чар техниканы, мурамын
технологияны болгаш бүдүргүлениң чар-
чыларын ажылчы негедеринин, ку-
льтура-инженерлик ажилдарын та-
лазы-биле хулаалалар бо керээге көрү-
дөр. Бо дугайын бүгү талазы-биле өр-
көн көөр болгаш мынч керээлери чар-
арында баш үдүр белегенин өргөжөк
чутула.

Бо чылдың коллективтиг керээлери
чарары эки белегиди болгаш мын хы-
наамакыч негеп турар. 1957 чылда проф-
эвилелдеринин үш обкомнары коллектив-
тиг 44 керээлери болгаш күш-ажылчы
5 дугуругаларын чарар деп турар. Мо-
нот боттадырларда 1956 чылдың коллек-
тивтиг керээлериң күөстөдөн масса-
лыг хынап көөр болгаш бо чылдың чарар
ийи талазын керээге ажылчыларын
бала алың-хаакчыларын санал-оона-
ны кичээнгеи өскөп көөр ужурайт.

Өскөн чылдың коллективтиг керээ-
лери күөстөдөн түнелди болгаш чар
керээлериң төдөлүсүн ажылчы-
нарын болгаш албан-хаакчыларын
ийи хулаалыга калбаа-биле чугаала-
ны көргөн турары чутула. Бо дугай-
ында ийи керээлери бүдүргүлениң ди-
ректорлары болгаш профэвилел комитет-
теринин даргалары кылган турар ужу-
райт. Чүе дөргө ийи талазын керээлери
ийи дугайын чугааламын турар болганда
оң күөстөдөн дөш ханыттырып админис-
трация-лаа болгаш профэвилел комитет-
лери-лаа бир дөмө оонаап турар бол-
гай.

Бистин областын профэвилел органи-
зациялар болгаш бүдүргүлениң адми-
нистрация чедери 1957 чылдың коллек-
тивтиг керээлери чарарын дугайында
ВЦПС-тиң V пленумунун доктаалык
уруттуга болдуруу хулаалалары. Ни-
чангаш бүдүргүлениң көдүрүшкүнү,
күш-ажылдың бүдүргүлениң өскөдөн,
чар техниканы болгаш деп-
диги технологияны негедеринин, өр-
ткерлерин чарырын, ажылчыларын
күш-ажылдың байдалы экижиде-
ри ханыттыр турар тодаргай хулаалалар
алган турар.

Коллективтиг керээлери чарарын
кампанияны областын профэвилел чөү-
лелиниң болгаш комитеттеринин тала-
зын хун бүрүнүн доктаалык урутту-
галын негеп турар. Бүдүргүлери пра-
ктик дулаалыкны көргүсөн — олар-
ның дөрт хулаалалар болур. Бүдүргүлери
ийи партия организациалары ажил-агый
болгаш политика талазы-биле чутула
болуп турар кампанияга бүгү талазын
дегидеринин көргүсөр, организацион ро-
лу өйнаар ужурайт.

Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязының болгаш Чехословакияның Коммунистиг партиязының төлээлеринин аразына чугаалажышкын чурт дугайында МЕДЕГЛЕЛ

1957 чылдың январь 29-та болгаш 31-де Совет Эвилелиниң Коммунистиг пар-
тиязының болгаш Чехословакияның Коммунистиг партиязының төлээлеринин а-
разына чугаалажышкын болуп өскөн.

СЭКП-иң чугаалажышкынарга СЭКП ТК-ның Бирги секретары эш Н. С.
Хрущев, СЭКП ТК-ның Президиумунун кезигинери эш Н. А. Булганин, К. Е.
Ворошилов, А. И. Микоян, В. М. Молотов, М. З. Сабуров, М. А. Суслов, СЭКП ТК-
ның Президиумунун кезигинериң канцлалар эш Л. И. Брежнев, Е. А. Фур-
цева, Н. М. Шверин, СЭКП ТК-ның Секретарлары эш А. Б. Аристов, Н. П. Бе-
лев, Н. Н. Поселов болгаш СЭКП ТК-ның кезигини эш Б. Н. Пономарев олар ка-
ришкелөө.

Чехословакияның Коммунистиг партиязын чугаалажышкынарга ЧКП
ТК-ның Бирги секретары эш А. Новотный, ЧКП ТК-ның Политбюроунун кези-
гинери эш А. Запотоцкий, В. Ширский, В. Колосский, ЧКП ТК-ның Политбю-
роунун кезигинери канцлал эш О. Нимцек, ЧКП ТК-ның Секретары эш
И. Тендрик, ЧКП ТК-ның кезигинери эш В. Давид, В. Коуцкый болгаш Р. Стр-
хай, ЧКП ТК-ның пропаганда болгаш агитация канцлалың өргөлөктөн эш
В. Славик олар карышкелөө.

СЭКП-иң болгаш ЧКП-иң төлээлери боттарының партияларында байла-
ды дугайында кайы-кайымын информациялар-биле долгусканар болгаш ийи партиялар-
нын аразында ажил-агый харылааларын улам ийи көдүрүп-биле холбошкан
айтырылганы, база делегей байдалын болгаш делегейиң ажилын шимчөө-
шкенин боттук айтырылганы чугаалажып көргөнөр.

Чүректин ханымын болгаш найыралдык байлаа өртөн чугаалажыш-
кынарга бүгү-ле чугаалажып көргөн айтырылганы талазы-биле ийи партияларын
төлээлериң санал-ооналгаларын долур чыгыс өткөн көргүсөн.

Боттарының чурттарында ажил-агый болгаш культура тургузушкуну ужу-
тур керекке, партияны уруттугалын практикада бар турган чедикши-
риниң, массаларын чыгарышкын индустриализм калыктар, чехословак болгаш
совет ажилчы чоннары, СССР-иң болгаш Чехословакияның бүгү-ле улустарын
болгаш национдарын социализм болгаш коммунизмни тургузар дөш, улустар-
ның аразында тайбын камгалаар болгаш быжыттыры дөш демексе сыйы
каттыгылар талазы-биле СЭКП болгаш ЧКП улуг чедикшилерин чедип алган-
нар дөшөрүн демдегелөө.

СЭКП-иң XX съездинин төөгүлүг шийтирилери болгаш Чехословакия-
ның компартиязының 1956 чылдың июнь конференциянын шийтирилериң,
база ол шийтирилериң угаан-бодаларын буурап ийи партияларын боттарының
чурттан кемчелеринин ол чедикшилерин ханыттырып шыгарганай ролюг
болгашың ужуражышкынарын киржикчилери демдегелөө.

Венгрияны социалист лагерден чорутуу чыгарышкынарын болгаш улус
демократияны чурттарында контрреволюст өчүткүч-чедикшилер организаци-
яны империалисттерин чорутуу Венгрияга фашист үйкөзүнчү үнөлдө,
социалист чурттар, пролетары интернационализмни принциптерин удурутта
болдурун алган, венг улузун революст күчтеринге бир эл-сетка-биле дөш-
көн көргүсөн, мынчалар ол чурттарын улустары Коммунистиг партияларын
болгаш улусу чыгарышкын дөшөрүн улам сыйыш-биле каттышканын дөшөрүн база
демдегелөө. Венгрияны Революст Ажилчы-Таравчы Чыгаага оң дөш
буурап контрреволюцияны күчтеринге улуг демексе дуа чедирген, венг
улузун мурунча, бүгү социалист лагерин болгаш делегейин революст
шимчөөшкенин мурунча Совет Эвилели болуун интернационал хулаалаларын
күөстөп болгаш Европга тайбын камгалаарында база быжыттырып
дуузын кылган. ЧКП ТК-иң болгаш чыгарышкын дөшөрүн сыйыш каттышкан чехо-
ловак улус болза революст чыгыс өткөн, политика талазы-биле белик быш-
кан болгаш социализмни база ажилчы чоннарын бүгү делегей эл-сетка кат-
тыштарыңарын херөгө чыгалыш чок хымычыны ол хүнерде алереткен.
Компартияга баштаган болгаш национ фронтуга сыйыш каттышкан чехословак
ажылчы чоннарын мынч туруж венг улузун кымы, революст күчтерин
контрреволюцияга улуг демексенин улуг дулаалык болгаш деткиче бол-
ган.

Империалист күчтеринин, ханыктык мурунча АКШ-тын, Англияны болгаш
Францияны агрессия үдүлгелери-биле делегейин хүшүттүг чорутуу
сөөлү үдө болууа берген чыгарышкыны база коммунист болгаш ажилчы
партияларын империалисттерин чыгарышкынарын дугайында серемчелдиг
бедиктер негеп турар, тайбын камгалаары болгаш быжыттыры дөш де-
мексени күчтеринин негеп турар дөшөрүн СЭКП-иң болгаш ЧКП-иң төлээ-
лери демдегелөө. Ужуражышкыны киржикчилери болза оларын партия-
лар ол талазы-биле бүгү-ле өргөжөк чутула кемчелери алдырлар дөшөрүн де-
мдегелөө.

Тайбын болгаш ажил чок чорутуу херөгө Барын Германияны дүг-
е-биле дагы чепсегээр талазы-биле империалист күчтеринин чорутуу ту-
раы кемчелери холбоштыр күчтерин турар улуг хымычыны оңа кичээнгеи
салыры өргөжөк чутула деп СЭКП-иң болгаш ЧКП-иң төлээлери санап тур.
Венгрияны катп тургузуу турура, барын-герман армияны массалык ужуражыш-
кыны чепсегээр турура, агрессия согу-атлантак керээлениң шерт-
терин удуруттуу албан-дулааларына гитлеризм генерал болгаш офицерлер
турганнарын депшип турура болгаш империалисттерин оң-лаа эске шак мынч
үдүлгелери холбоштыр герман милитаризмге, улуг аар-берге болгаш хан төгүш-
күнүг демексени чорудар ужура таварып турган Совет Эвилелиниң болгаш
Чехословак Республиканы улустары ханымы-биле дүрүсөө арга чок. Мамтыга
Германияны Коммунистиг партияны хорулааны-биле өскү илерден демократ-
тыг хосталгаларын Барын Германияда тургузуу башып турар чорутуу ийи пар-
тиялар шийтирилди-биле буруу шаап тур.

Германияны шуут жокалар болуп турар чурттарында, тайбын кам-
галаарына согуурамын эске-лаа бүгү күчтеринин тайбын диктаторлык
улустарын серемчелдиг болурун ол фактылар албап турар деп СЭКП болгаш
ЧКП санап тур. Герман милитаризм болгаш реваншизм катп төртүтүл-
еринге улуг, тайбын болгаш социал демшигени херо дөш Германда-ла,
эске-лаа чурттарда демексенин үчүн турар бүгү-ле күчтер-биле боттарының эл-
сетка каттыжышкынын дугайын ийи төлээлери демдегелөө.

Социалист чурттарын чыгыс өткөн үрөп, бүгү делегейин коммунист
шимчөөшкенин чыгарышкыны кымы, марксизм-ленинизмни улуг идеяларын
ийи бүгү делегейге сооскал чокка өтүп турар ат-аларын баксырлар, коммунизм-
ге улуг идеологият похоту калыктар чорудар талазы-биле боттарының орал-
жышкынарын реалсым империалист бөдүткөр күчтеринин турарын хол-
боштыр социалист чурттарын дайыч чыгыс өткөн улам ийи быжыттыры
дөш, марксизм-ленинни өскөдөн үндөлөгөн коммунист болгаш ажилчы
партияларын сыйыш каттыштыры дөш улам улуг кымыкай демексени чоруд-
ары ийи партияларын ийи хулаалалар деп СЭКП-иң болгаш ЧКП-иң төлээ-
лери санап тур. Социалист чурттарын улустарын чыгыс ажил-агый өр-
бүлө кымыр сыйыш каттыштырып турар болгаш бүгү делегейиң ажилчы чонна-

ры-биле оларын харылаштырып турар пролетары интернационализмни угаан-
бодалык боттарының чурттарының улустары могай-шылаа чоту-биле кижизде-
ри өргөжөк чутула деп ийи партиялар санап тур.

Ленинни өскөдөн турарында алырга, ажил-бүтү чайтышкынарын-биле,
ол шылтатыган принциптер аткаарлашкынарын-биле, националист болгаш ре-
визионист тургустарга чутул, чамды улустарын эске улустарга, чамды ком-
мунист партияларын эске компартияларга удурашкынарын тургузары-биле болгаш
сөөлү үдө негедеринин турар «национал коммунизм» деп алаар идеялар-биле
интернационал демексени коммунист болгаш ажилчы партияларын хулаалалары
рине пролетары интернационализмни угаан-бодалык быжыттыры хорулабас деп
ийи партияларын төлээлери санап тур.

Пролетары интернационализмни үндөлөгөн социалист чурттарын чы-
гыс өткөн сыйыш каттыжышкыны бүгү-ле улуг, биче нацияларын болгаш
күрүлелери дөш өргөлүн ханыттыр, оларын бот өргөлүн болгаш тускай кама-
рышпас чорутуу камгалаары мадаалып, империалист лагеринин талазын
дан кымын хулаалаларын социалист чурттарын камгалаар дөшөрүн
СЭКП-иң болгаш ЧКП-иң төлээлери быжыт боттоткан илерди тур.

Бүгү делегейин социалист системаны улам ийи быжыттырып соци-
ализмни тургузушкуну үндөп айтырылганын талазы-биле коммунист
болгаш ажилчы партияларын угаан-бодаларын болгаш ажил-чорутууларын
чыгыс өткөн оңа чутула ужу-дулаалык болур. Чурт бүдүргүн төөгү национ-
ал болгаш эске-лаа оонагай чүдүлгелерин камгаштыр ажил-агый чурттарга соци-
ализм тургузушкуну тодаргай көдүрүп болгаш алдырлар хей аны турда,
социализм болгаш коммунизмге хол дөрт өртү бүгү-ле чурттарга марксизм-
ленинни теория-биле доктаатыган дүрүм буурап ийи кол күчүлөр-биле тодар-
гайлатын турар деп ийи партияларын төлээлери санап тур.

Социализм тургузар дөш демексе пролетары диктатуразын ролюг
дугайында; ол демексени чедикшилерин болурун ажилчы ажилын марксизм
партиязын талазында массаларын удуруттуу, оң идеологият чыгыс өткөн
доктаалык быжыттырып болгаш массалар-биле оң харылааны быжыттырып
бирги чертен ужу-дулаалык дугайында; күрүсүн болгаш хей-ниинин
социалист өчүтүп быжыттырып болгаш алдырларын база экономика-
ны үндөп хөжүлгелерин өргөжөк чутууларын дугайында; чурт бүдүргүн
чачыларын болгаш байдаларында дүжүп турар хевирлер-биле күрне
болгаш экономика амырды өргөп баштарып калып массаларын хаара
тырар арга-биле социалист демократияны үдүлгө чокка ханылаарын болгаш
сыйышкынарын өргөжөк чутууларын дугайында; тергилдиг болгаш ма-
жүкү турган ажилдарын хулаалаларында болгаш империалист реализм-
ни хымышкынарын социалист революцияны чаалап алышкынарын
интернационал камгалаарын өргөжөк чутууларын дугайында Ленинни өрө-
диглерин мынчын СЭКП-де, Чехословакия, база эске-лаа социалист бүгү
чурттарга социалист тургузушкуну дүжүлгө болгаш реализм бүдүргүн
биле балтыкан.

Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязын болгаш Чехословакияның Ком-
мунистиг партиязын аразында бүгү дөш өргөлүн болгаш кайы-кайымын хүнү-
лөжирин принциптерин үндөлөгөн ажил-агый чыгарышкын буурап харылааларын
тургустууларын чугаалажышкынарын киржикчилери бир эл-сетка-биле де-
мдегелөө. СЭКП-ге болгаш Чехословакияга социализм тургузушкуну бүгү-ле
чугаалаарында ийи партияларын аразында кайы-кайымын долур-биле билчир чорук
кезеге туруп турган, а оларын угаан-бодаларын чайтыш чок дүжүп турган.
Ийи партияларын аразында ажил-агый харылаалар ийи ийи-биле базага,
марксизм-ленинизмни принциптеринге шынчыны үндөлөгөн. Совет бол-
гаш чехословак улустарын аразында туруп турар ажил-агый болгаш найы-
ралдык харылааларын доктаалык тургустууларын шийтирилди ролюг ойнаан СЭКП-
иң болгаш ЧКП-иң аразында харылаалары Совет Эвилелиниң болгаш Чехосла-
вакияны коммунисттерин дүрүм буурап ханымын сепкал-бодалык бол-
дуруп турар.

СЭКП-иң болгаш ЧКП-иң аразында-ла, база коммунист болгаш ажилчы
эске-лаа партиялар-биле эң чутула айтырылганы талазы-биле эң хуушун санал-
ооналар сокуруун тургустууларын болгаш быжыткан практика социализм тур-
гузушкуну болгаш бүгү делегейин ажилчы шимчөөшкенин хөжүлгө-
ленин ийи херөгө улуг ажил-агый чедир турарын төөгүнү дүжүлгө
балтыкан.

Боттарының аразында ажил-агый харылааларын мөң согура-лаа хөжүлгелеринге
болгаш быжыттырып боттарының партияларын шийтирилди ийи төлээлери
база катп балтыкалар. Оларын чурттарын хөжүлгелерин бүгү делегей-
да, ийи-лаа байдалары ону негеп турар деп олар санап тур.

Ол согураалар-биле, СЭКП-иң болгаш ЧКП-иң аразында улам-ла сыйыш
болгаш долгусма шуут харылааларын тургузар төлөө, партия төлээлери, партия
парлааларын солчуруну аразы-биле болгаш ажилчы деп көдүргөн эске-лаа
хевирлер-биле кайы-кайымын информация алычы болгаш партия ажилын
дүжүлгө-биле ханыттырып алдыр төлөө кемчелери алган турарын ийи
партияларын төлээлери дүжүлгө турар. Совет Эвилелиниң болгаш Чехосла-
вакияны профэвилелдеринин, ажилдарын болгаш эске-лаа хей ийи органи-
зацияларын аразында шуут харылааларын болгаш дүжүлгө солчуруну улам
ийи алдырлар-биле кемчелери база алган турар.

Коммунист партияларын төлээлериң ужуражышкынарын улуг
ужу-дулаалык СЭКП-иң болгаш ЧКП-иң төлээлери демдегелөө, чүе дөргө
мынч ужуражышкынарын болгаш санал-оона солчуркунары оларын аразында
чыгыс өткөн улам улуг-биле быжыттырып дуа болур. СЭКП болгаш ЧКП мынч
ужуражышкынарын өргөжөк чутула апарган үдө практикал турар деп ший-
тирилди. Бүгү-ле ажил-агый коммунист болгаш ажилчы партиялар-биле кайы
ажылдыгы болгаш харылааларын улам ийи хөжүлгелерин ийи партия-
ларын чыгыс айл күзөп болгаш белегин оң-биле калы демдегелөө.

Империалист реакцияны чонга улуг үдүлгелери, социалист күчтеринин
иң чыгыс өткөн коммандырын оралжышкынарын бүгү-ле ол күрүлелерин
улустарын болгаш оларын коммунист база ажилчы партияларын тала-
зында шийтирилди ойтур шанышкыны алыр, социалист лагер чурттарын
чыгыс өткөн ол чурттарга социализм болгаш коммунизм тургузарын өргө-
ажыттырып, улустарын аразында тайбын болгаш найыралды ханыттыры
дөш демексени өргө-ажыттырып улам улуг-биле быжыткан турар дөшөрүн
СЭКП-иң болгаш ЧКП-иң төлээлери быжыт боттоткан илерди тур.

Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязын болгаш Чехословакияның Коммуни-
стиг партиязын аразында болгаш Чехословакияның Коммунистиг партиязын
төлээлериң даасканы-биле СЭКП ТК-ның Бирги Секретары
Н. ХРУЩЕВ. Бирги Секретары
А. НОВОТЫЙ.
Москва, 1957 ч. январь 31.

МАГНИТОГОРСКИЙНИ СТАЛИН АТТЫГ МЕТАЛЛУРГИЯ КОМБИНАДЫ

Комбинаттын директору эш ВОРОНОВКА
СЭКП-иң партия комитетинин секретары эш КОЛОВОБКА
Профэвилелиниң завод комитетинин даргазы
эш ЖИРКИНГЕ

Чурттуг кол металлургия бүдүргүлериң бирөөн болур Магнитогорскийниң
металлургия комбинатын ажилга кирген хүндүн болор 25 чыл болганы-биле
холбоштыр комбинаттын ажилчыларын, инженер-техниктиг ажилдачыларын
болгаш албан-хаакчыларын алдырып коллективте СЭКП Төп Комитет
болгаш СЭКП-иң Министрлер Чөүлели байыр чедирин тур. Магнитогорскийниң ме-
таллургия комбинаты тургустууу белгениннен бөр үнүч дүргүзүлгө Совет
үрөшүн экономика күчүдүн быжыттырып улуг ролюг ойнаа.

Болуун ажилына техника-экономика белик көргүзүлгөн чедип алган
Магнитогорскийниң металлургия чурттуг улус ажил-агый металл-биле ханды-
рынын талазы-биле алдын беш чылда боттарынын мурунда туруп улуг
ролюг ойнаа. Моон согура-лаа алдыры-биле күөстөп мынар дөшөрүн бүгү-
редди СЭКП ТК болгаш СЭКП-иң Министрлер Чөүлели илердейлээр тур.

СЭКП ТК-ның Бирги Секретары Н. ХРУЩЕВ. СЭКП-иң Министрлер Чөүлелиниң
Даргазы Н. БУЛГАНИН.

Ажилчы чоннар депутаттарын Кызыл хоорай Советинге согулаалар тала-
зы-биле хоорайның согулаа комиссия хөрүлгөсүнүн бажынында: Кызыл хоорай,
Октябрь кулунтуз, № 4 бажы, хоорай Советинин күөсүмүнүн секретары-
ның өрөөндө турар. Телефон — 3—05.

Хоорайның согулаа комиссиясы.

Финляндияның Премьер-Министри К. А. Фагерхольм-биле Н. А. Булганинның беседасы

С. Сырат. В. Николаев. Х. Оюу.

ОБЛАСТЫҢ КУЛЬТУРА АМЫДЫРАЛЫНДАН

Театрның база бир чаа шиизи

Кызылжарлар хостуг шагында.

Областың национал театрының тыва бөлүтү «Эртин-Булак» деп шийин үйдүтүп көргүсөк. Ушундай «Совет кызылжарлар» дыйчы амыл-херектерин болгаш амыдырал-чуртталганын, Совет Армиянын арат чон-биле туугуна, чатыс энтин көргүзүп турар. Оң сюжетти ыңдыт-ла ырын эвес. «Эртин-Булак» деп кызылжар паарынын чогуун тавартып даштыкынын шийинини, нери шугууп эрттер ужурайт. Оларга кызылжарлар бир сөзгөтүп чыгышты, эскерлери Кызылжар дашыгына турар. Мындагы «Эртин-Булак» паарынын чогуун оңоолдору болгаш солдаты кызылжар чогууну чогууну дуулашты дабын-ырын ой-шарыда чыгып калып, олардын хоббаны чок кылып калар.

Кызылжар паарынын амыдыралы ушундай чогуу болуу-биле илеретинген, офицерлер болгаш даштыкылардын өөр-хөвирин, колдуунда чатыс энт, чамдык байдалар амыдырал-биле хандыр дүшүш. Ол чорук ушундай чечке амыдыралдык шыныгы байдалын арай чегей кылып турарын демдегелер чутула. Мындагы талашында шийиниң түс-түс көргүзүлгөн чечке, долу амыдыралдык болушкуну кылымы, мында офицерлерин, солдатынын тодорай өөр-хөвирин тургузары ыңдыт-ла белен эвес.

Мындагы-даа шийиниң тургузучу РСФСР-ниң алдары артист Н. С. Забродин болгаш театрың коллективин, берген-даа болза, чогаалчы оруту шийин ан шийиниң материалын дигриңиз, сцената шыктыг амыдыралдык тургузуп, тодорай дигриң өөр-хөвирини көргүзүп шыдаанар деп демдегелер керек. Ону шийиниң көргүзүп бүтүргөндө тып болур.

Чикер кылдыр шийиниң өгө көргүзүп ап көрөдү, кызылжар Быстровтун кайды Мария Карпона чаа келген, шериг ал-башыга ак-даа арай хандыкынан болгаш мергежилен кызылжары Сергей Голуб-биле чуталажып турар. Ол дүштө угуу болгаш чаагай сынырын бетиңде паары чаны-биле, бирде, ийи-ийи кызылжарлар арасында бир-де согуу чүе чуталажып эрткелер, бирде, бир кызылжары сөзгөтүп амыдырал алган көчүп чорутуу...

Рекжиссоруу бо тымышкылар шийини дигриңерге көчүтүп дуулаш болуп турар. Оң ачымыда, Мария Карпонанын Сергей Голуб-биле чуталажышынын кызылжар паарынын амыдыралын улам-на тода болгаш долу-биле көстүп келер.

Рекжиссору Н. С. Забродин ушундай ийи-чатыс кижилериниң хуу-салымы болгаш амыл-херес эвес, а бүтүн, долу амыдырал кылдыр көргүзүп деп сорулга салган. Артист бүтүрү бөлүгү ролун ийити болушкунун бир оозагай талашы кылдыр көрүп, ону илеретип тодорай өөр-хөвирин тургузарын орданышкан.

Дады көчүтүп, муңгарар деп чүе биле Динтир Захаров-даа (артист Оң Син-оол), тоңут, шала шийини, бир дески чурумунг Коста Улыбин-даа (артист О. Чабеней), арай бижиргек, хандык биче, Сергей Голуб-даа (артист Д. Намчы), чамы, сеткил чыкчак Яков Бородин-даа (артист В. Монгалбин), көрүм-чурумунг, үргүчү томааныг Иван Гаринин-даа (артист А. Манган) көргүчүлөргө бир дөмөй сонуургалчы.

Артистериң түс-түзүңү оюну эвес, а туудуш ансамбль кылдыр тургустунган болгаш оларын сцената бүтүн амыдыралдык көргүсөк дика согуу. Бот-бодунга дөмөй эвес өөр-хөвирлер бүтүн амыдыралдын амы-аымы талашы кылдыр көстүп, бот-бодунга немере болуп турар. Чикер кылдыр Захаров биле Улыбинин арасында харылажып ап көрөдү.

Динтир Захаров болгаш Коста Улыбин чатыс урута, Галия мыктар. Захаровтун мыкшымы даштыкыдан-на ийден, а Улыбин бодунун мыкшымын ийитини шыгып чорутуу. Бир эвес Захаровтун Галия мыкшымы тодорай көстүп, ийининг өөрүшкү болуп чорутуу болза, Улыбинин мыкшымын ийитини уярап болуп, даштыкы талашы-биле иле эвес.

Лейтенант Василий Чистяковтун ролун артистер Ч. Мартай-оол болгаш Д. Дамба-Даржаа күтүсөдү турар. Артист Ч. Мартай-оолдун ойнааны Чистяков бир дески эвес чатын, арай шийини кылдыр көстүрү болза, Д. Дамба-Даржаа ону элден тоңут чатыс энт, амыл-чатыг кылдыр көргүзүп турар. Ийи артистерини ону ыңчар ойнап турарын кайык-даа чон деп болур.

Мындагы-даа, шийиниң материалын бугаар Ч. Мартай-оолдун тургускан хөвирин элден таарымчалыг деп саваз чогууру. Чистяковтун кайды Алланың ролун база ийи артист күтүсөдү турар—РСФСР-ниң алдары артист Кара-мыс Мунзук болгаш Е. Оржунмаа. Мында ийи аты өөр-хөвир тургустунган деп чүевиң ойнаа демдегелер керек. Кара-мыс Мунзуктун тургусканы Алла болза чатыс энт азы-чатын, хыйланчак, аактыг херес-жөн кылдыр билдирер болгаш оң Василийге ийи мыкшымын көстүрөс. Оржунмааның күтүсөдү Алланың сеткил уя, амаа Василийге чок болгаш чыкчак, Алла—Оржунмаа бүтү-ле болушкуну ары боту билеп алышкан, чүевиң ужурун тып алымын ойнашты турар. Мычтанга көргүчүлөр амаа бугаар турар.

Кызылжар шериниң начальни капитан П. Быстров (артист Н. О. Әлсей-оол), оң кайды Мария Карпона (артист Г. Т. Дугержа).

Союз директору Шадровтун болгаш ары амырчымы Герасим Петровичиниң ролуны дөмөйлөсө болза-даа, артистер В. Кок-оол болгаш М. Мунзуктун тургускан өөр-хөвирлер шийи мергежилен талашы-биле бот-бодунга дика чоок. Олар өөр-хөвирин тургузарда, амыдыралдык оонак байдаларын билдирер-биле эки амылжынар. Шадров—Кок-оол болза шеригтиң чүеви бичи-даа чок, бугуу хамааты киж. Оң ийи-хөвир-даа хөбө-гер, улус-биле ужуражып чуталажырыда көчүс амаа, бөдүн. М. Мунзуктун ойнааны Герасим Петрович—бөдүнү билчү алган ша-биле шийин, ап-сөткөлдүг бөдүн амак. Артист М. Мунзук ары.

Солгай талашында союз директору Шадровтун кайды Тасия Михайлова (артист О. Ч. Ола), кызылжар шериниң начальни Быстровтун ораакчымы лейтенант Чистяковтун кайды Алла (артист К. Н. Мунзук).

аыракчымы кырган ийиниң өөр-хөвирин долу-биле көргүзүп дөм, бүтү-ле чатынчыг, катырчыг чоруктарын бөдүн-ла аргалар-биле ажыгаан.

Капитан Быстровтун кайды Мария Карпонанын ролун күтүсөдү артист А. Се-вильбааның оюну база амыдырал дөм шийин. Мария Карпонанын сатыш-сөткөлдүгүн чыгып чыкчак, оон магыт чаа-Вийи, сатыш чыгышчы артист дөмчүлүш шыдаан.

Шадровтун кайды Тасия Михайлова-нын өөр-хөвирин көргүчүлөргө сатыш-сөткөлдүгүн ары калыр. Оң ролун күтүсөдү С. Баир элден шийи байдаларын тып алган. Баш чикектен ап көрөдү. Алла-биле чуталажып оура, Тасия Михайлова амаан тоңут, көчүтүп идэргеп, чүевиңден хөв оң шырайын долу турар: кызылжар шериниң чатын билчү амыр дөм, амаандан эрежиң оура, кажарлап, чатынган чорук оон үнүң сириниң турар. Мындагы-даа чамдык чөккөдү артист бөдүнүн ролун «дүзүн» экин эрттер амыды, күтүсөдү херектерин хандыр эрттер сый туруп турар.

Артистер К. Сагды, А. Доржу-Хандаа Галиянын ролун күтүсөдү турарлар. Олар бүтүн болгаш мергежи талашы-биле ийи өскө артистер. К. Сагдын күтүсөдү Галиянын сеткил уя, кысыг. Херес-жөн кижиниң экинчери бүтү-ле эскер, чатынган ары чандыр мында иле көстүп турар. Доржу-Хандааның ойнааны Галия арай дөмчү, хөдөр. Киж эргилер-кис кижэ арай таарымшал, оолдуг, катылчак азы-чан мында көсүзү көчүт.

Артист Н. Әлсей-оолдун күтүсөдү капитан Быстровтун өөр-хөвирин ойнап көрөс чорутуу. Шериг албашыга ур болган командир кижиниң оона байдаларын артист долу-биле даштыкы берип турар. Быстров—Әлсей-оол кайды-биле, Чистяковтун кайды Алла-биле чуталажып турда, оон шеригиң байдалары, бугу-чурумуну чыгып, бөдүн, сатыш чыгышчы, чыгып сөткөлдүг киж апар.

Мындгы болза-даа Быстров чүе шыгымы командир эвес, а солдатынын кижиниң чыгып, сатыш чыгышчы аламы деп чүе шөүлүг көстүрөдү турар. Чамдыкта өлбөй-оолдун оюнуна экин эрттер бугу-рак байдалар ушунтуган турар. Совет Армиянын бугуу командириниң долу өөр-хөвирин көргүзүп талашы-биле артист ак-даа чөдүр амылжар ужурайт.

Шийиниң идеяг утказы болгаш уран шымырын бүтүн илеретип талашы-биле чурукчу М. А. Буторин угуу амыдырал кылган. Чурукчу Буторин шөүлүг эвес сценэ шөүлүг, ушундай болуп турар чери Проморенци дөм, байла бөдүнүзү көргүзүп шыдаан.

Очулдуручу М. Мунзук шийиниң утказын даштыкы бөдүн талашы-биле угуу амыдырал кылган. Шийиниң кижикчилериниң өөр-хөвирин, характериниң шийи көргүзүп чыгышчыны даштыкы угуу-биле тамааржы. Мыныгың төлөзүңдө шийини бир дашык эске дашык очулдуруу угуу харысыгалыг амы. М. Мунзук бо талашы-биле кол негелдени хандыр шыдаан деп савап болур. Мындгы болза-даа, ушундай очула талашы-биле элден чөткөстөр бар. Ол чөткөстөр болза өскөс очулдуруу, шийиниң утказын хажытканына эвес, өс сүрүп очулдуруу-ныда. Чикерде, оларын арасында дөмөйлөй чүу бөдүн дөм утказын домакты оларын арасында ийити чүу бөдүн очулдуруу. Хаваа огулду дигри чорутуу дөмчүлөргө чурттал чорутуу дүп калы. Мындгы чөдөр элден хай таважып турар. Мыныгың төлөзүңдө ол чөткөстөр амылжы кырында эки амыр чутула.

«Эртин-Булак» деп шийи болза дайынар биста чуртувуче бөдүнү шугулап шийиниң шериниң харажычыларын кызылжар бот-бодунга ораалжып турарын сатынган, көргүчүлөргө сөткөлдүг даштыкы турар. Областың национал театрының чаа көргүсөк «Эртин-Булак» деп шийини чутулаш чөдөр керек.

В. ЖУРАВЛЕВ,
С. ПЮРБЮ.

Улуг сонургал

Совет Армиянын чон-биле ханы харылажымы, чатыс энтин, Төрөн чурту-нуң кызылжарын бугурадыг калгалап турарын илереткен Е. Бондареваның «Эртин-Булак» деп шийини областың национал театрынын артистериниң тыва бөдүн областың барымы талашы районна-рында көргүзүп чоруп турар.

Сут-Хал районун Сут-Аксы суурунга январын 27-де болган баштайгы көргүзүгө чыгыган чон районунуң Культура бажынын оуттарын шугу-ла чөдөр-тирбөө. Шийиниң даражында хун Киров аттыг колхозтун төлөңгө болган көргүзүгө 350 ажы киж олурушкан, январын 29-та «Сталинчы орук» колхоз-та 400 ажы киж көргөн.

Кызылжар шериниң начальни капитан Быстровтун ролун артист Тавакай, лейтенант Чистяковтун ролун артист Мартай-оол, кызылжар шерин Захаровтун ролун артист Син-оол оларын ойнааны көргүчүлөргө улуг сонургалдык хандыктырган. Союз директору Шадровтун ролун артист Кыскай, оон чөдөкчын Кавалчуктун ролун артист Намдараа, директорун кайды Тасиянын ролун артист Баир олар мергежиңдү көргүсөдү. Балгучтун эске-даа кижикчилери оонашкан ролларында талантыны илереткен.

Районга шийи көп үнү эгелей берген дараж-на ону көрүп күтүсөдүлөргө бөдүн чатылганы ол, бо чөдөрлөргө улажы-ла турган. Киров аттыг көдө амыл-агы артистерин колхозчуларын күтүсөдү бугу-рак амаа база катан ойнаа. Район-нуң ортумак шыкынын болгаш механизаторлар коллективиниң чатын бугу-рак Сут-Аксы суурунга январын 30-де база катан көргүсөдү.

Андрей Сагдынны улурун чорутуу ты-ва артистериниң ол бөдүн январь 31-де Барымы-Хөмчө районга чорупкан, оон Бай-Тайга районга баарлар. Чонунг муңуна бараан болуп талашы-биле оларын моон сонгар улам эки чөдөкчилеринг бөдүнү күтүсөдү.

Д. ШАЛДЫГ.

Мээң күзелим

Областың национал театрынын артистериниң тыва бөдүн Чаа-Хал районун төвү—Чаа-Хал суурун чуртталжылары «Эртин-Булак» деп шийин көргүсөк. Шийини тыва дашык амылжар үдүргөни көргүчүлөр чүдүтүп деп санаан.

Кызылжар шериниң амыдыралын болгаш амыл-чорутууларын илеретип талашы-биле артистерниң харысыгалыг амыдыралын көргүчүлөргө демдегелер турганар. Шийиниң чөдөкчилеринг тургустунган бөдүн хуула театрынын коллективиниң, эң ийи талашы артистерин, көргөсүргүчү үнү турарын национал театрынын коллективини күтүсөдү.

М. ТАНОВ.

Соңгудалар хунүңе

Улуг-Хем районун «Партияны XIX съездин» колхозунуң клубун эргелес-нини М. Донгак клубтун культу-массалык амылжы эки организастаа.

Клубтун бот-тыныгы уран-чүл бөдүнүң кижикчилеринг бөткөсө көргүчүлөргө районунг фестивалына ийити чөдөр элден. Балгучтун кижикчилери колхозчуларга концерттерин көргүзүп, массалык көсөлдерин организастап турарлар. Клубтун даштыкылар бөдүн амылжы темаларга декляциларын колхозчуларга номчуп, хун-бүтүнү медалерин дугайында беселдерин кылып турар.

Донгак клубтун культу-массалык амылжы чөдөр Советтеринг соңгудаларын бөткөсө көргүчүлөргө организастаа. Клуб көрүшүтү кылдыр шыме-тинген, мында агитшукт доктаамал амылжар турар.

Клубта турум кино амылжар турар. Колхозчулар болгаш өөреникчилер солун киноларын үргүчү көрүп турар. Бот-тыныгы уран-чүл бөдүнүң амылжыны планга доктааштыр чыгып кылган, бөдүнүң кижикчилери соңгудалар хунүңе амылжы чонга көргүчү оюнуларын бөткөсө эргелес.

Т. НОНГАР.

Номчукчулар-биле ажыл чорудар

Эрэн районун «Чаа орук» колхозунда библиотека тургустунганын бээр дөм чык амылжар. Библиотеканын ном фондун элден көрүсөдү.

Библиотеканын эргелесчыл комсомолчу Серенмаа номчукчулар-биле амыл чоруту-най турар. Серенмаа библиотекага амылжардан бээр чөд ай амылжар турар. Бо арасында номчула көдө-лөргө, номчукчуларын хурамын эрттирер көрбөө.

Номчукчулар-биле амыл чорутуумай турарын библиотеканын ном ап номчуп турар кижилер көчүтү эвеш болгаш библиотека массалык эвес болуп турар.

Б. НАВАА.

Колхоз бүрүзү ясли болгаш чунар бажыныг болур дээш

Сут-Хал районун амылжы чоннары чонга чөдөр-ле ыраккы даштар арасы, хөмчөр унуу чөдөрлөргө көчүтүп, бугурайт болуп, самгар өлгөргө чурттал чөдөр-нар. 1944 чылга чөдөр район дөмөкчө-ринге МАЗ-лер, МЧАЗ-лерге хай эвес амылжылар каттышкан турган. 1947 чылдан эгелеш коллективтиг амылжы-нын орунче чон чоруту шийип эгелеш. Мычарга 1956 чылдын декабры район-нуң бугу талашы амылжыларын 99 хууу колхозтарда.

Эрткен үениң дүргүзүндө мурунда, чон-нуң чуталажып шыккан, өргөн-даа чок тургулаан чөдөрлөргө школа, интернат-лыг, эмергелеринг, клуб, библиотекалар-лыг, радио, телефонут, чаагайжымы кылгалап чуртталжы бажыныралыг болгаш культура амыдыралын эске-даа албан чөдөрлөргө колхозтар төптөр—улу-улу суулар көстүп калгалаан. 1954 чылда ийи колхозтан тургустунган Сталин атыг колхозу ап көрөдү. Амылжы уде ол колхоз улуу школыг, интернаттыг, кижилерин чыгыштыр эмерг, бөдүнү турар ийи участоктут, клубтут, библиотека-лыг.

1956 чылдын декабры ол колхоз элек-три станцияны тургузуп ап, колхоз по-торазында, школада, эмергелде, чурттал-га бажыныралында электри лампаларын кырген, дөдөрбөн болгаш ыш дөдөр пи-лорамны амылжып эгелеш, ам Ишкы-Аксинда сүт-бараан фермамын сайтыл-гаанын чөдөрлөргө чыгыштыр калып турар. Чаа чунар бажыны амылжыла-кырген, ам 4 өрөөл яслин тулуун доо-зарын чуталажып турар. Колхозчулар ол бугу чаа чүдөрлөргө хосту-биле амыл-жып, амыдыралын чаа-чаа чөдөрлөргө-неринге төрөн колхозун дүргөн бажы-биле хөдөдүп турар.

Бөдүнү культурут амыдыралын бел-дөр, арыг-шөвөр чурттал, бажыны чут-тайлап, чун, ногаз аймаан тарып, хөдө-ти бажыны, ол хөдөккө эскелерин өрө-дип, хөд бажы-лаарындагы удегерин көргүзүп турар Сталин атыг колхозта Домак-Кара, Калинин атыг колхозта Ка-каа, Киров атыг колхозта Кызыл, Хор-луу, «Сталинчы орук» колхозта Дары-маа олар удегеринг болуп турарлар.

Амылжы колхозчу бүтүрү чыгып, чы-ры бажынырга чуртталжы, бөдүнү культурут амыдыралын белдериң кү-төп турар. Чамдык чөткөс амылжарын демдегелер аргажок. Районда колхозчу өрөгелерин 21 хууу ам-даа өг-

лерде чурттал турар болгаш чамдык колхозчуларын бажыныралыг кышма-лары, амылжары, печалары чөдөр ту-туман турар чүдөрлөр бар. Районда ми-лионер болурунда чөдөр Киров атыг колхоз тулуун планын күтүсөдү турар, мында бөдүн бажыны, уугулар яслин чөд, чайгы сезонда ясли турган бажынын э-көөр амылжар, мында эмергелде чөд арга-жок бичи бажында, ону олар ыш-биле чөдө хандырабын турар. Бо дугайында колхоз даргазы эң Очур-оол, көдө Совет даргазы эң Санган кышкык кышкыг салып турар. Чаа бир шыкыра «Сталин-чы орук» колхозта (даргазы Жансан Он-дар) чунар болгаш бөдүн бажыныр чөк. 1956 чылда ясли тулуун, дерин бөткөсө элден-даа, ону доктаамал кылдыр амылжып турар.

Калинин, Жанов атыг, «Сталинчы орук» колхозтарда чунар бажы чөк бо-ган ужурунда хөдөрлөң чон хөдө чун, өг-бүлөниң арыг-шөвөрин сатынган ора-дажып турар-даа, чунар бажыга кыргөс болганда хөдөрлөңнө күтүңге чы-гелде болбайн турар. 1956 чылда Кали-нин атыг колхоз (даргазы Салчак Жо-сан), Жанов атыг колхоз (даргазы Ки-ро) бөдүнү аргалар турбуже, не хөдө-жериниң колхоз бөдүнүлөгөни амылжы-лар сорулга-биле сезонут яслилерин амылжып, бөдүнү бажыны, чунар бажы-нулар дугайында бөдөйиң-даа турар. Бо чымын амылжар яслилерин амылжы-паварлар ол колхозтарда кылды-майн турар. Колхозчуларын культу-массалык амылжы-биле, кино-биле хандырар клубтар ол ийи колхозтарда ам-даа ту-туман. Калинин атыг колхоз клубту тулуун эгелештирген бээр 4 чыл болган, ам-даа дооскан, кино дөм чонунг негес-дезиниң берген-биле яслиге бөдүн ту-ткан таарымча чөк чөдө кино үлдүрүп турар. Жанов атыг колхозта клуб чөк кино шугу үнөйиң турар.

Колхозчуларын культурут амыдырал-чуртталжыны эмергелер дөм, колхоз бугу-рак чунар бажынынг, яслиг, бөдүнү бажынынг бөдүн дөм колхоз баштар чөдөр-лөргө сатып салымы улу-биле негетини турар. Культура-амыдыралын чутула тулугларын колхоз баштар чөдөрлөргө-лөшкөдө, чүе негелде салыры-биле кызылжарларын, харын-даа өр, хөдөрлөң колхозчуларын боттары олче дараа тулуун амылжары эргөсө чутула.

Н. ДОПАА.

Область школаларында фестиваль

ЧВОН-ХЕМЧИК РАЙОН

Чаа-Хал хойрагы январын эгелеш-нини районунг школаларынг фести-валы болган. Фестивалга он школалар-дан 170 өөреникчилер кырышкан.

Уран-чүдүлүг амылжы чөдөрлөргө-биле фестиваль элден бай болуп эрген. Мын-гы концерт программасы-биле калы спорт аймаандан хал шыдыра, шамша, национал хуретти көргүсөдү, хал кылыгы—даарыныгы, чызыл-гааны, чуртталжы кылыгы болгаш халы солунларын азып дөдөдү.

Чаа-Хал № 1, № 2, Баян-Тала, Хо-рум-Даг школаларынг тургускан кон-церттериниң программалары көчүтүп бай, бугу талашы болган. Чикер, Баян-Тала-да чөдө чыл школынын концертчилери-ниң тургусканы «Боттанган күз» деп шийин тулуун көргүчүлөр белк кө-дүрүшкүн-биле демдегелеш.

Чаа-Халынг № 1 школын бирги чөдөр, Чаа-Хал сумузуңг школын ийити чөдөр, Чаа-Халынг № 2 ортумак школын ушкы чөдөр эгелештиң Фестиваль жө-рини дымнаткан. Бирги чөдөр баян-биле, ийитиниң патефон-биле болгаш үштүтү фотоаппарат-биле түс-түс шаңнаан.

Аны-агы номерлерини эки көргүсө-нерин болгаш медалерин, шыдыраларын эртерик бараанар-биле шаңнаан, 50 өөреникчилерге ВЛКСМ райкомунуң маатал бажытерин тывыска.

К. ШУЛУУ.

ӨВҮР РАЙОН

Районунг школыларынг фестивалыга 200 ажы талантлыктар кырышкенер. Саглы, Солчуур школыларынг фестивалга хай амылжының шыкы кылгалап кырыш-кан. Чикер, Солчуур школынын Даш-Маадыр, Алдын-оол, Орлов оларын бажы эмергелеринг хөдөкчилерин кы-галап болгаш табындың көдө-бутамын

Чөптүг негелде

Өвүр районунг «Торгалыг» колхозунда көдө магазиниң тулуун 1954 чылдан эгелеш тутуза. Бо магазиниң тулуун э-лден бээр райпо баштар чөдөрлөргө да-рыгазын уш киж олушкан.

1954 болган 1955 чылдарда ийи чыл ийитинде кымыл келгеш чүдө хананын дооскан турган. А 1956 чылда хал дө-дөр. Ам ол тулуун уреллп бугулап бол-гаш улус оттулап турар апарган. Бо ма-газиниң тулуунг доолабайн турарын дугайында область солунларында эртерик чымыл шугу-лажыг материалдар, амылжы чонунг чөптүг негелдериң паразиттерин турган. Бо талашы-биле рай-по баштар чөдөр, ол тулуунг харылап туттуруп турар колхозта магазин эргө-

декчиң Дыртыг-оол кыдыг-даа түнөз кылбай. Бо болза, амылжы чонунг не-гелдериң дымнаттыр эвес, оларын хан-дырылажып сатыш чыгыштыр эвес чөдөр болур.

Редакция

Идегел ам-даа оскундурбаан

Эрткен чылым төңүт чооктуула бергенде Кызыл району Чедерде «Тилеке» колхозунун каторазына бир анык ооз кирип келген. Ол окурманнар-биле мендежилерин бешин утупташ далажып айттырган:

— Болжол дарагы каймык ирги? Хуралга баары-биле партия райкомунте болжол дарагынын чорутууларын аңаа окурманнар динташкан.

Оң орунун кым төлөп турары? — деп, ол улам дүгүрп айттырган. Болжол баштаар черинин кезигүгү өш Баян турган:

— Кандык керектигилер? Мен-даа харымлаптып болур мен — дэп. Анык кезик дүгүрп алгану метр хире саанын чада тутташ:

— Национал театрынын артисттери декабрь 21-де силерини колхозтун чогуна концерт көргүзгө билс. Менээ болжол дарагы керек, концерттин билет өртөзө мун азы муң беш чүс хире рубль — деп, ол чутташкан. Мынан декабрь 19-түн күнү турган. 21-ге чедир Тес-Хем районга концерт көргүзгөш кел чоруй оларга концерт көргүзгөш артист аазааш демги чарал саанынын кескү черге азыры-биле бергеш үнүпкөн. Бир автобустуг артистер Самагалдай уучке халканнар.

Шыналыла чарал-даа астынган. Концерт бичин тургаларга кезектинин 6 ша-

та, уруг улуска 9 шапта деп чарлаа тодаргай бичип каан турган. Концерт чаралык чүгө суур иштинге эвес, а харын ыраккы фермаларга малчыларга бешин тарай берген.

Ол үдө тулуу чаа доозулган клубка чүгө элестир кириптинмен турган. Электр монтерлары артистер дүгүрп эрткен хун-не клубту Илчиини лампочка-биле чырылган болжол колхозчу аныктар клубка концерт көргүзгөш таарымчалык бүгү байдалды тургусканнар.

21-нч хуну... Суурга дык хей көрүтүлөр манат турганнар. Кезектинин 6 шаг азын турда автобус-даа клуб чанынга кээп турушкан. Бурунгу хун кирип эрткен артист автобустан арай боорда үнүп келгеш кедирлей аарак:

— Ырак ортка чораш орайталымыс, бо улааа концерт үндүрүп шылаастык, декабрь 30-ге келиши — деп хоозун аазаашкын кылга, автобусче кедир кире берген.

Оларын концерттин көр дөш ырак фермаларга болжол дөш колхоз бултургенинде дык хей кизи ол хун шаа амылдан дээрин ол болжол артистерин башташкын болжол театрынын дирекциясы билип турар ирги бе?

О. ДЕМЧИК.

Почта ажылын экижидер

Өвүр районун «Совет Тыванын 5 чылы» колхозунун почтачымы Кара-оол колхозчуларын солунарын, журналарын болжол чагаа бижиктерин оозаашкынын чедирип турар.

Почтанын район төвүндө неделяда ийи катал алыр турган, Кара-оол ай иштинде ийи катал барып ап турар. Район төвү барганда 6—7 хонары Кара-оолга чачыл болган.

Районун харылзаа каторазындан почтанын күлөп алыра солунарын, журналарын четпес кылдыр ап турар. Оң ужурундан чыгыла эелери чамыкта солунарын, журналарын албайн турар. Кара-оолдан негедде кылмыра четпелер бээрин аазап каар, а түндөк чок болуп турар.

И. ЧОЗАР.

Эмчи аттыг Исаков

Кызыл районун «СЭП ХХ съездин» колхозунун мал эмчиси Исаков амылгы харысага чок, арагаже хандын турар. Фермаларга болжол одаларга чораш, малчыларга кант-даа дуза чедирбес. Чоонга чаа Кара-Хемде илек фермазынга болжол еске-даа одаларга азырк чораш. Эмирк арагаал алгаш малдарын азырк-кадын билбей, шын эвес акт бичип чоруп турар.

Бо чылдык январы Исаков Теректеде хойжу Оңгар-оолдун аалына чораш. Чамык хойлар оолдар чедип, күш-денгел кудулай берген төлөдө, оларын тургузу азыраарында четпир санныг сизген,

дус-биле хандыраарын хойжу Оңгар-оол негээрде, Исаков ол хойларын шилчээш, ийи хойга акт бичип, оларын эдүргеш, колхозтун сылазынга дужаар деп айтышкын берген. Оңгар-оол хойларын эдүргеш көргө, иштинде хураганарын дүгү четпир болган. Мынчанга Исаков иштинин 4 баш малын чылдаган чок черге хораткан, а хойжулар малды баш санын өстүр дөш кызып амылдал турар.

Мал эмчиси ат каагаалган, а керек кырында хоралык үлгүлүшкын кылды чоруп Исаковту кемчег алыр өйү келген.

О. ЛАМА.

Шилүгени шын чорудар

Бай-Тайга районун Кыргыла чеди чыл шилозынын күрүне хандырылганда өөреникчилерини шилүгенин кезде Совет даргазы өш Бойлос шын эвес чоруткан. Оң түнелинде суурда чурттап турар ала-мелерин уруглары күрүне хандырылганда, а ыраккы мал амылында колхозчуларын уруглары күрүне хандырылганда кирбөөн болуп турар.

Тодаргайлаарга «Мурнакын» колхозтун хой фермынын өргөлтөгөн (школа чанында чурттап турар болжол кадайы школа ашташкыла, шааыч ап турар) өкөөн өөреникчи күрүсүнчү долу хан-

дырылганда кирген. Мөгөн-Бүрөндө мал каларчыларын 2—3 уругларын чангылы күрүне хандырылганда киргеш эскелерин боттары хандырып өөрдир кылдыр тургускан.

Бо бүгү өш Бойлосун тала дугай, таан-көрүш тырттырылган болган. Район Советинин күрүсчн комитетинде күрүне хандырылганда өөреникчилерин балылап турган ийи аныктык фактыларын ол чажырган. Айыттыган четпестерин дарып аде көөрү негетинип турар.

Ч. ХЕРТЕН.

Чоннуң негелдезин хандыраар

Эртен райдоу хун бүгүгү эргөжөк чутуга бараанарын саар талзы-биле четпес амылдал турар.

Районун магазиннеринде колбаса, консерва, группа, чигир болжол еске-даа аш-чөм продуктулары кирбейн турар. Район чуртталгалары бо продуктуларын кожаны райондан барып салып ап турар. Кезде чоннуң амыл-агы бараанарында негелдезин улуг. Хире, бады, кукунула болжол шаа ырына чок. Бо талзы-

биле райпо баштаар черинин даргазы Хангалзеве чон каш улаа негелде кыл-даа чоннуң негелдезин ол керекке албайн турар.

Аш-чөм магазиннеринин кол саар барааны сипир. Районунд хаб бичим-рыкчымы Калинин быжырып турар хабонин шынары куду, бышпаан азы амылгы эрткен болжол.

А. ТАВА.

Парлатынмаан чагааларнын изи-биле

Барыш-Хемчи районун Кызыл-Малын ортумаш шилозынын политехникти өөредилгезинге кергезээр чепсек керекселер-биле дуузалар дөш МТС школан шөфе алгаш, чамык машина-техниканы берсе-даа оларын билдр техникти амылгаларын школага быжырмавааны-биле шологын алганы чепсек-керекселеринин амылгаларын турарын болжол өөредилгеге амылгалар аргажон үрөй бир тракторнын школа керинини иштинде туруп турарын көдө бижикчи Хомушун Демдик редакцияга биззон. Ол

дугайын редакция СЭП райкомунга мөдөлөш.

Партия райкомунун секретары өш А. Тамдын-оолдун редакцияга дындааны болжол, МТС эрткен өөредилгеге чылында школага чамык техниканы берсе-даа оларын билдр техник амылгалар-биле школага дуузалашпаан болжол шологын дирекцияны бар чүгүлери политехникти өөредилгеге амылгалар турган. МТС бо өөредилгеге чылында политехник өөредилгени башкылар техникти билдр амылгалар-биле школан хандырган болжол бүдүн тракторну школага берген.

РЕДАКЦИЯНЫН АДРЕСИ: Кызыл, Шетякын кудумчуу, бажын № 3. ТЕЛЕФОННАРЫ: редакторун 3—62, редакторун ораакчызынын, секретарынын культура болжол амылгалар кидизинин 4—98, партияж амылгалар, пропаганда, улутпур болжол транспорт, көдө амылгалык

ТС—00072.

Кол Ассамблеянын XI сессиязы

НЬЮ-ЙОРК, январь 30. Израильдин эжелеп алганы египет дөшкөзгөш шери-лерин доран чутга чокка үндүрүп дугайында КНО-нун негелдезин Израильдин Чооку Чөөн чүгө байдалды дугайында айттырган чуттаашкын өвүр Ассамблеянын дүгү эргенти хурамын-га тургускан турган.

Бөгүн бир дугаарында Израильдин төлө-лекчиин Джемали санал бергеш, Египеттин чамык чутуга районнарын эжелеп алганын орааашкын турар Израильдин негелдезинин үндөш чотун ол айткан. «КНО-нун оңа чепсектиг күнтеринде» египет дөшкөзгөш чамык — Газанын болжол Алаба мугулурунун эргинин рай-оннарын эжелеп чажыраанын планнарын-га хамарыштыр Джемалини чуттаашкын болжол, бир тээ КНО-нун күштери эжелеп чажыраары-биле эвес, агрессорларын бүгү шери-лерин Египеттен үндүрүр-биле хабашкан мырнай еске соругталык чүгө төлөдө, оңу болжолураа ужурут. Израильдин агрессия үндүлгелерин буруу шаап көөр болжол агрессорларын бүгү шери-лерин Египеттен доран үндүр дугайында Кол Ассамблеянын резо-люциянын күтүлүр-биле шиптирлент кемчегерин алырчы КНО-нун бүгү кезигинерин Джемали кыйтырган.

Оң дараанында совет төлөзгөшн баш-тык В. В. Кузнецов санал бергеш, Израильдин негелдезин-биле чепсекер-чорук агрессияны дөшкөзгөш-биле бир дөшөй болжол ийик деп дөшкөзгөш. Египет дөшкөзгөш чамык кезин — Газанын болжол Алаба мугулурунун районнарын «интернационалистаарынын» бөдүлү со-ругаларын сайлап иретиптишкан, улус-тарын буруу шаап көргөн мугулурун чоту-лоолайдык бөдүлүрүм Египетке база Чооку болжол Ортааы Чөөн чүгүтүн еске-даа чурттарында еске хевир-биле кезип төрүлгөш чаа орааашкынын-нарын дугайында чутга чоруп турар-дык деп чүгөн В. В. Кузнецов көргүс-кен. Египетке уугу Израильдин ам-лаа уругулаа турар агрессиянын соксалыр дөш шиптирлент кемчегерин алыр КНО-нун күтүлгөш болжол деп В. В. Куз-нецов чуттаашкан. Египеттин бот эргети уугура болжол араб күрүлгелерин ийи-ки керектеринге долгаарлаар дээринин чаа планнарында уугу КНО болжол үнүч көдүр ужурут.

НЬЮ-ЙОРК, январь 30. Дүгү Кол Ас-самблеянын эргенти хурамын төңү-зүндө Болиниянын төлөзгөш Кирига-Гальдо санал бергеш, КНО-нун шип-тирлерин күтүлгөш Израильдин ой-талаанын холбаштыр Кол Ассамблея шиптирлент кемчегерин алыр ужурут деп мөдөлгөн. Мынчыга «Газга» Израильдин административтик болжол поли-цейж эрге-чажыраары-биле КНО-нун казы амылгаларын дугайында санагы хамарыштыр Израильдин кант-даа дүгүш бериникинерин Кол Ас-самблея кылбас ужурут деп саналын бо-лийн төлөзгөш чуттаашкан.

«Израиль болжол шери-лерин үндү-рерин кант-даа бир негелде-биле чыл-дааар эргети чок» деп канада төлөзгө-чн Пирсон билинген. Мынчыла-даа Кол Ассамблея шери-лерин үндүрүп дуга-йында айттыргын еске айттырг-биле холбаштырып «болжол» эргелг болжол «харын күлөзгөш-даа» деп Пирсон не-мей чуттаашкан. Мынчанга, Египеттин ийи-ки керектеринге «КНО-нун оңа күштеринин» дуулаамчы-биле холгаар-лар дугайында барыч чүгүтүн чамык бөдүлгелерин ийи үндүрүп турар план-нарын шынызырын Пирсон орааашкан.

Канад төлөзгөшн болайың Буагаар алмуга, Газа районда хаматы эрге-ча-гыраны КНО-нун холунга шилчткен турар ужурут. Алаба мугулурунун рай-онунга «тайбынын байдаларын хан-ды-рамы-биле КНО-нун шери-лер негетини орааашкынын» чингине секретарыге дагыр деп ол база саналган.

Мынчанга, Египеттин чамык чутуга районнарын «интернационалистаары-нын» планын — колонизатору со-ру-галарын илеси-биле салып турар план-ны Пирсон камтаал турган.

Бадж-шыныгы болжолураа болжол египет дөшкөзгөш израиль шери-лерин чутга чокка үндүрүр, чеди алырчыте Кол Ассамблеянын Марокконун төлөзгө-чиз Бен-Абх кыйтырган.

Сауд Аравиянын ам бо үдө тускай чалаага Буагаар АКШ-та чоруп турар хааны Сауд хундуску хурамын эгезинде долчу чүгө чуттаашкан. Улустар азы-нын казы амылгаларын, тайбын-дык болжол бот-боттарында амыл чок турар чорунун принциптерин, а ол ийи-кан агрессияны өйтүр шаарынын при-нциптерин мөң чуртук дөшкөш турар деп ол мөдөлгөн.

Сауд Аравиянын күрүсүнүн баш-тыкы болжол КНО-нун Уставынын болжол оң чүгүлгелерин чутуга ролууун дө-мөдөлгөн. «Күшүн дуулаамчы-биле де-мөдөлгөн» политиканын «буруу шаап көрүшүшкан, оң дөмөдөлгөн болжол, ийи-ки амылгы политика дүшкүрүп чоруту-болжолуру турар болжол «соок тай-бын» кол чылдаашкын болжол деп ол

дөмөдөлгөн. Ол ийи-ки политика болжол, эидере чепсекеринин база үндө дөш болжол дөшкөш чамык районнарын-га чепсектиг үсүлгөшкынын чылдаашкын болжол деп хаан Сауд тур-гүтүш чуттаашкан.

Түндөлдө хаан Сауд улустарын бот-шиптирлерин эргети хулаап кө-өрүнчө кыйтырган.

Кыска часарнын соонда, ашакаа барган хөжөжоннерин кайы-бир чур-тун хаматын болжол чорунга хамар-ышкан конвенциянын төлөзгөшн дугайында үшкү комитеттин иштетилин көөрүнчө Кол Ассамблея кирген. Бо тө-лөзгөш болжол, хөжөжон кизи ашакаа барганда, чарылганда хаматын амыл-гелеринин болжол ашааын хам-матын амылгелеринин айт-тырылганга хөжөжоннерин дөш эргелг эвес болжол турар байдалында уугу уга-ган. Ийи-ки конвенциянын дөшкөзгөш тал-зы-биле канчаар боттадыраарын дугайында айттыргын талзы-биле маргалаалар түгөн. Метрополиалар болжол күрүлгелер бот-эргелги чок дөшкөзгөш конвенциянын күшүгү болжол боттарынын көргөн-биле негетерил ийи-ки, азы негетерилги барып болжол дөш чегелг чүгөш угаган чалаа-ны анык төлөзгөш кирген.

Совет Эвиелинин, Сириянын, Чехо-словакиянын болжол еске-даа чамык чурттарынын төлөзгөшн болжол чалаа-лаа уугу саналган. Мынчыла-даа ол чалаа-га 31 бадлаашкынын хей нурууу-биле хулаап алдыган. Алаа уугу 26 бадла-ашкын беринген, 16 чурттарынын тө-лөзгөш далаагаалашкан.

Конвенциянын төлөзгөшн ийи-ки 48 бадлаашкы-биле чүгүлүг деп санаан, 2 чурттарынын төлөзгөшн уугу бадлаан болжол 23 чурттарынын төлөзгөш дала-гаалашкан (Египет биле Сирия конвенция-нын төлөзгөшн уугу бадлаан: АКШ, Франция, Италия, Испания, Бельгия, Австралия, Афганистан, Индонезия, Иран, Перу, Филиппинер болжол еске-лер-даа далаагаалашкан).

НЬЮ-ЙОРК, январь 30. Бөгүн КНО-нун Кол Ассамблеянын эргенти пла-нарын хурамын Мунуу-Африка Эви-линин ийи-ки уугу кижилерин дуга-йында болжол Мунуу Африка Эви-ли-нин чалаанын чоругу турары Алар-тын политика-биле бөдүлгөн Мунуу Африкада раса талзы-биле үсүл-көш жижинерин дугайында Тускай поли-цейж комитеттин иштетилин балы-лаан.

Бо айттыргын таарыштырып шип-тирлер соруда-биле Индия-биле болжол Нахистан-биле чуттаашкынын чорударыне Мунуу-Африка эвиелинин чалаан кыйтырып турар, Тускай ком-итеттин резолюцияны 42 бадлаашкы-биле хулаап алдыган, 12 чурттарынын төлөзгөш бадлаашкында далаагаалаш-кан.

Эмчинин сүмези

Шай кижиге хоралык бе? Бис-тин хайындарын ийи-ки турар шай-ныс шай сымандан тускай белет-кеп кылган бүгүлөр болжол. Оларда шайын аман болжол чыт кирип турар танын, эфиринг үс болжол еске-даа чүгүлөр бар, шайда бар болжол хей эвес кофеин чүгөш, хан чүгүрер дамыраарга, нерви системазынын шын амылгаларында чагай сымалдык болжол. Шайда витамин база бар.

Мынчыла-даа чөмн эртир катган шайын ижерге кижиге хоралык: кофеин хемчээлгиде бөдүлгөштен нерви системазы хөдөлүр болжол уйгу келбестер. Оң-биле казы хей суг чүгөш болжол бүгүлгөш шын амылгаларында шайытлаар, кижинин организмине керектиг дустарын, витаминерин ылап үн-дүрүт.

Чөмн эртир катган шай ыла-гы чүрөш, хан-дамыраар, нерви системазы азырк кижилерге оңа хоралык. Ийи-ки шайын бичин уругларга ижиртпес керек.

Тыва областын санитар-чыры-дышкын бажыны.

ОБЛАСТЫН НАЦИОНАЛ ШИН ТЕАТРЫНГА

Февраль 3-те

Хүндүс Б. Габурев

биле

А. Успенскийнин

ХАЖЫДЫШКЫННЫГ

КӨРҮНЧҮКТЕРНИН ХААН ЧЕРИ

деп шизин болжол.

Эгелээр: хүндүсүнүн 12-шапта.

Кежээ

Ч. Алашинин

ЧААСКААН—деп шизин болжол:

Эгелээр 8-шапта.

Дирекция.

Совет Эвилели биле Кыдаттын аразында 1957 чылда культурулуг кады амылгаларынын планынга ат салганы

ПЕКИН. (СЭТА). Ийи чурттарын азында культурулуг кады амылгаларга дугайында турар дугурулуга үндөшлөтүлгөш амылгалар кылган Совет Эвилелинин болжол Кыдат Улус Респуб-ликаын 1957 чылда культурулуг кады амылгаларынын планынга чотка чаа Пекинге ат салган. Совет таладан планга СССР-нин культура министрин Н. А. Ми-хайлов, Кыдат таладан Кыдат Улус Респуб-ликаын культура министрин Шень Ян-бин ат салганнар.

Планга ат салганынын соонда дын-дыг парлап үндүргөн, мында чуттааш турар:

1957 чылдын январь 12-ден 18-ге че-дир, СССР-нин культура министрин Н. А. Михайлов баштаан совет культура төлө-згөш биле КНР-нун культура министрин Шень Ян-бин баштаан Кыдат культура төлө-згөш аразында уугу найыраалдык байдалга чуттаашкынын болжол эргети.

СССР биле КНР-нун аразында культу-рулуг кады амылгаларга дугайында 1956 чылдын июль 5-те ат салдыган дугу-рулуга Буагаар 1957 чылда культурулуг кады амылгаларын планын ийи талаа амылгалар кылган.

Бүгүгүнчү бот эргети кайы-каймык хундүлгелерин, ийи-ки керектеринг кижилеринин, дөш эргети болжол кайы-каймык амылгалар болжолууну при-нциптеринг үндөшлөтүлгөш, СССР биле КНР-нун аразында культурулуг харылза-ларын хун тууду-на күштелип болжол алгын турарын чуттаашкынын өйдө ийи талааар ханым айттыганнар. СССР биле КНР-нун культурулуг харылзааларын болжол кады амылгаларын эргети чылдарга алааны ийи чурттар аразында бот-боттарын бичиринин бол-жол амы-дунма найыраалын хөжү-дөшгөш кескү ролуу ойнаан. СССР-нин

болжол КНР-нун аразында культурулуг кады амылгаларын бар турар үндө-шлөтүлгөш амылгалар кылган Совет Эвилелинин болжол Кыдат Улус Респуб-ликаын аразында, база культурунун бол-жол эргети амы-агы амылгаларын эвес, харын база бүгү делегейге табынын быжыттыргын хөжөжө дуга болжол.

Культураның бүгү-тө талааларында чөд-дишкынерин улам эки-биле бот-бот-тары танын, амылгалар төлөдө, чотур Кыдат болжол совет эргети албан черлерин, өөредилге черлерин, театрларын, киностудияларын, ном үндүрер черлерин, журналдар, солунар редакцияларын болжол эргети, культураны, кады камгалалынын еске-даа албан черлеринин аразында, база культураны бол-жол эргети амы-агы амылгаларын тургусу, оңу амылгалары болжол дур-жулгалар-биле, информация-биле, парала-га үндүргүлгелер-биле болжол материал-дар-биле солчурунда бүгү-тө аргалар-биле дугаалар чутуга деп, санал-оңал солж-канынын түндөлдө ийи талааар са-нап тур.

Чогаалчылар, композиторлар, чуртту-лар элелерин болжол еске-лер-даа ыш-каш ийи-ки ийи-ки амы-агы чоту-лоолайдык организацияларын аразында харылзааларын быжылаарында дуулап турарын ийи талааар дугурушканнар. Оларын аразында шутт харылзааларын болжол кады амылгаларын күштели-реринин талаа-биле чотур кемчегерин ап чорударында ол организацияларга ду-залаар.

Чооку чылдар иштинде СССР биле КНР-нун аразында культурулуг кады амылгаларын перспективтик планын дугайында баштайгы санал-оңал со-лушкынарын ийи талааар база чорут-каннар.

Кыдат-непал чуттаашкынын

ДЕЛИ, 29. (СЭТА). Делин радиосунун дынатыкында алмуга, Непалда турт турар, КНР-нун Күрүне Чөвүлгелерин пре-мьер-министрин Танк Прасад Ачариянын ат салганы мөдөлгөн Непалдын найыскалы Катмандуга бөгүн эргети пар-лап үндүргөн. Тайбын кожа-хөдөш турарын беш принциптерин ийи күрүне амылгаларын дөшкөш айттыган бол-

жол ол принциптерин хей-хей чурттар хулаап ап турарын дугайында ха-нымкынын олар илереткеннер.

Делинун чалаанын чалаалык Буа-гаар найыраалын бараагаашкынын-биле Чжоу Эн-лай болжол премьеринг ораа-чымы Хо Лу бөгүн Катмандуга Бо-жоме чорутканнар. Ол-да хун олар Кал-куттада чөдө бергеннер.

Сенат комиссиялары АКШ-тын даштыкы политиказын истеп хынаар деп шиптирлээн

ВАШИНГТОН, январь 30. (СЭТА). Чеп-сектиг күштер керектеринин талзы-биле болжол даштыкы керектер талзы-биле се-нат комиссиялары, сөөлү 10—11 чы-ларын дугурунда Чооку болжол Ортаа-

мы Чөөн чүгө АКШ-тын даштыкы поли-тиказынын малаалыдык истеп-хынааш-кынын чорудар деп чангыс үн-биле дүгү шиптирлээннер.

Редактор Н. С. ШОЙГУ.